

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МОРСЬКОГО ФЛОТУ

Кафедра «Судноводіння і морська безпека»

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з освітнього компонента
«Основи національного спротиву»

для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра всіх спеціальностей,
які навчаються в Одеському національному морському університеті
за денною формою здобуття освіти

Схвалено на засіданні кафедри
«Судноводіння і морська безпека»
14.08.2026 р., протокол № 1

Розробник: д.ф-м.н., професор кафедри «Судноводіння і морська безпека»
Валентин ТЕРНОВСЬКИЙ

Одеса – 2026

ЗМІСТ

ВСТУП …….. 3

1. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ……. 8

1.1. РОЗПОДІЛ ЧАСУ НА ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ ……..... 8

1.2. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ (АУДИТОРНА ПІДГОТОВКА) …….. 9

1.3. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ (ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА) …….. 14

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ …… 16

2.1. РОЗПОДІЛ ЧАСУ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ……..… 16

2.2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (АУДИТОРНА ПІДГОТОВКА) …….. 17

2.3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА НА МІСЦЕВОСТІ) ……. 21

2.4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА) …… 24

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ……. 26

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНШІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ……... 30

ВСТУП

Метою освітнього компонента є: набуття здобувачами освіти загальної компетентності (ЗК) «Здатність до національного спротиву» шляхом формування національно-патріотичної свідомості, громадянської стійкості та набуття ними комплексу теоретичних знань і практичних навичок домедичної допомоги, тактичних дій, мінної безпеки, зв'язку та орієнтування, а також через розвиток психологічної стійкості та розуміння логіки національного спротиву, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Завданням, що має бути вирішеним у процесі викладання дисципліни, крім набуття здобувачами освіти **загальної компетентності (ЗК)** «Здатність до національного спротиву», є також набуття **безпеково-орієнтованої фахової компетентності (БОК 1)**: «Здатність діяти та виконувати професійні завдання за фахом в умовах правового режиму воєнного стану, кризових ситуацій та воєнних загроз морській і цивільній інфраструктурі».

Вивчення освітнього компонента передбачає здобуття таких **результатів навчання (РН)**:

РН. Сформувати, просувати й примножувати національно-патріотичну та громадянську свідомість. Опанувати теоретичні знання і практичні навички домедичної допомоги, тактичних дій, мінної безпеки, зв'язку та орієнтування. Розуміти логіку національного спротиву, необхідну для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України (для осіб, які здобувають вищу освіту за денною або дуальною формами)

РН. Застосовувати фахові знання та практичні навички для забезпечення життєдіяльності, безпеки та стійкості об'єктів професійної діяльності в умовах кризових ситуацій, воєнних дій та ліквідації їхніх наслідків.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі мають сформувати такі **соціальні навички (Softskills)**:

- стресостійкість та емоційний самоконтроль (психологічна адаптивність);
- командна взаємодія та взаємовиручка (Teamwork);
- кризова комунікація та лідерство (Crisis Communication & Leadership);
- критичне мислення та інформаційна гігієна (медіаграмотність).

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти повинні здобути:

знання:

мети підготовки держави до здійснення заходів з національного спротиву, основних завдань національного спротиву, важливих складових національного спротиву; історії формування національного спротиву та його складових в умовах відсічі збройної агресії; історичних прикладів та досвіду самоорганізації українського спротиву в умовах окупації та збройної агресії (ЗК);

сутності та джерел Міжнародного гуманітарного права (МГП); принципів ведення війни; правового статусу осіб; режиму полону та інтернування; юридичної відповідальності за порушення норм МГП; задокументованих фактів поводження Російської Федерації з українськими військовополоненими та з населенням на тимчасово окупованій території (ЗК);

основних понять психологічної стійкості та стресу; основних дезадаптивних станів (паніка, агресія, ступор, істерика); прийомів і способів саморегуляції психіки, подолання страху і паніки; психічних реакцій на стрес та способів їх регуляції і подолання дезадаптивних проявів; базових принципів надання першої психологічної допомоги за протоколом«6.П»; елементів командної психологічної динаміки малої групи в умовах екстремального або психоемоційного тиску, поведінки групи під тиском, ролі лідера, протидії колективній паніці; про поняття та важливі соматичні прояви посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та

«бойової психічної травми»; алгоритму дій в умовах збройного нападу в цивільному середовищі: під час терористичного акту, стрілянини в публічному місці, нападу зі зброєю, захоплення заручників, мінування приміщень і засобів транспорту; особливостей застосування противником інформаційно-психологічних операцій (ІПСО): механіки роботи інформаційних операцій (мета, аудиторія, механізми впливу), типових наративів ворожої пропаганди та їх логіку; принципів роботи ботів і координованих кампаній у соціальних мережах; практичних методів верифікації інформації; алгоритму реакції на дезінформацію – від ігнорування до спростування (ЗК 13);

основ застосування допомоги в польових умовах (TFC) за алгоритмом MARCH; етапів алгоритму MARCH; етапів надання допомоги («допомога під вогнем/під загрозою» – Care under fire/Threat, CUF); алгоритму надання домедичної допомоги/навчання з тактичної медицини (протоколи MARCH, PAWS, Ко Ле Со тощо); способів зупинки кровотеч і забезпечення прохідності дихальних шляхів; принципів використання індивідуальних засобів медичного забезпечення; основ домедичної евакуації постраждалих; особливостей комунікації з медичним персоналом і передачі інформації про постраждалого та його стан (ЗК);

основ топографії та умовних знаків карт; принципів визначення координат і відстаней; основ використання геоінформаційних систем для навігації; базових принципів цифрового картографування; способів орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, топографічної карти, місцевих предметів та за допомогою геоінформаційних систем (ЗК);

основних способів зв’язку, тактичних сигнальних жестів; основ передачі інформації в бойових умовах (зокрема за принципами 3D, SALUTE, ACE, GOTWA), правил радіодисципліни та безпеки зв’язку; правил ведення переговорів, правил користування засобами зв’язку, порядку дій під час застосування противником засобів перешкоджання і придушення зв’язку; правил безпеки застосування смартфонів і мобільних пристроїв, роботи в інтернеті та в месенджерах, захисту електронної пошти, протидії технічному зараженню та безпечного користування публічним Wi-Fi; правил роботи у службових системах та в службових приміщеннях; алгоритмів дій у разі спроб зламу та зменшення ризиків витоку інформації (ЗК);

основних видів зброї масового ураження (ядерної, хімічної, біологічної) та їх уражаючих факторів; ознак ядерного вибуху, хімічного ураження та застосування біологічних речовин; основних типів радіаційно, хімічно- та біологічно небезпечних об’єктів; засобів індивідуального та колективного захисту; загальних правил поведінки на зараженій місцевості; видів запалювальної зброї та запалювальних речовин, засобів їх бойового застосування, захисту від запалювальної зброї (ЗК);

основних принципів мінної безпеки та класифікації вибухонебезпечних предметів; демаскуючих ознак вибухонебезпечних предметів та потенційні ризики їх виявлення; правила безпечної поведінки при виявленні мін та інших вибухонебезпечних предметів; загальних принципів інженерного облаштування позицій та маскування в умовах сучасних загроз та ударних безпілотних літальних апаратів (БпЛА); базових відомостей про інженерні загородження та способи їх обходу або подолання; індивідуального маскування, звуко- та світломаскування; протитанкових та протипіхотних мін, їх бойових характеристик, принципу дії, будови, їх установлення та знешкодження, інженерних загороджень, їх утримання та подолання; заходів безпеки при поводженні з вибуховими речовинами (ЗК);

основних правил загальновійськового бою, призначення та бойових можливостей підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних сил України, Сил безпілотних систем; порядку спостереження і доповіді за алгоритмами SALUTE, 3D, ACE; основ індивідуальної тактичної підготовки та порядку дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; порядку дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритму дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву противником переднього краю

оборони; основ протидії FPV-дронам та легкій мототехніці противника; основних тактичних прийомів застосування БпЛА; штатної структури малих підрозділів (ЗК 13)*;

призначення, тактико-технічних характеристик, бойових властивостей, загальної будови, принципу дії, порядку неповного розбирання і збирання після неповного розбирання зброї, типових затримок при стрільбі (їх види, причини та способи і порядок їх усунення), а також порядку обслуговування стрілецької зброї після стрільби; призначення та правил визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї, правил влучного пострілу; нормальних (табличних) умов стрільби; принципу прицілювання та ведення вогню по повітряних цілях; порядку спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідних установок для зброї, порядку ведення та коректування вогню, способів цілевказівки; основ управління вогнем та порядку постановки вогневих завдань; порядку застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження і нічного бачення; заходів безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю; порядку чищення та догляду за зброєю; призначення, будови та принципу дії ручних гранат (ЗК)*;

складу та правил збирання тривожної валізи; порядку організації переміщення (пересування) в зоні бойових дій; основних заходів забезпечення життєдіяльності в автономних умовах (ЗК);

призначення, класифікації БпЛА за призначенням (розвідувальний, FPV/ударний, скидач, наземний роботизований комплекс) та їх тактичних можливостей й небезпеки, форм, способів, сфери застосування, правил застосування БпЛА; основних компонентів конструкції та моделі дрону: польотного контролеру, двигуна, ESC, приймача, відеопередавача, камери, принципу їх взаємодії на рівні загального розуміння системи; принципів роботи каналу управління та відеоканалу: різниці між аналоговим і цифровим відео (затримка, дальність, якість, стійкість до завад); основ радіозв'язку стосовно дронів: частот управління (2.4 ГГц, 5.8 ГГц, 915 МГц), поляризації антен і її значення для дальності; чому одна антена не «бачить» всі дрони; засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ): принципу глушіння каналу управління та GPS; причин, з яких окремі засоби постановки радіоелектронних завад блокують лише певні типи дронів; радіорозвідки та детекторів дронів: принципу роботи, застосування, причин реагування детекторів лише на відомі сигнатури сигналу; демаскуючих ознак та слабких місць БпЛА; порядку дій при виявленні дрону над позицією; правил безпеки при роботі з бойовими частинами БпЛА, наземними роботизованими комплексами (НРК), безпілотними наземними апаратами (БНА) (ЗК);

алгоритму дій в кризових умовах, що безпосередньо стосуються національної безпеки, оборони, охорони правопорядку, забезпечення життєдіяльності суспільства і громадян (БОК-1).

вміння:

застосовувати базові знання для усвідомленого виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України (РН);

застосовувати правила поводження з військовополоненими та інтернованими особами; ідентифікувати статус осіб (комбатанти, некомбатанти) та об'єкти під спеціальним захистом; здійснювати первинне затримання та конвоювання осіб, що здалися в полон, забезпечуючи їхню безпеку та гуманне поводження з ними (РН);

застосовувати техніки саморегуляції у стресових ситуаціях; розпізнавати ознаки дезадаптивних психічних станів; розрізняти ПТСР у себе та в оточуючих; надавати першу психологічну допомогу (за принципом «6.П») та самодопомогу; контролювати власні психічні стани і реакції, виконувати дії в стані нервово-психічного збудження; обирати адекватні дії в кризових ситуаціях; застосовувати методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО; визначати ознаки дезінформації та маніпулятивних технологій; протидіяти інформаційним та психологічним впливам ворога; протидіяти спробам вербування спеціальних служб ворога (РН);

здійснювати евакуацію пораненого одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника; здійснювати евакуацію пораненого двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию; надавати домедичну допомогу за алгоритмом MARCH, PAWS у критичних умовах, у тому числі під час переміщення на місцевості або внаслідок вогневого контакту; здійснювати огляд постраждалого на наявність масивних кровотеч у різних умовах; перевіряти прохідність дихальних шляхів; переоцінювати раніше застосовані засоби зупинки кровотечі; визначати доцільність та проводити переміщення турнікетів; діяти відповідно до алгоритмів домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях; виконувати нормативи з домедичної допомоги (РН);

орієнтуватися на незнайомій місцевості за топографічною картою та без неї; визначати своє місце знаходження та напрям руху; планувати маршрут і рухатися за азимутом; застосовувати цифрові навігаційні засоби для орієнтування; використовувати геоінформаційні дані для прийняття навігаційних рішень у стандартних умовах (РН);

використовувати основні способи зв'язку, застосовувати тактичні сигнальні жести;

усувати типові помилки і несправності під час експлуатації засобів зв'язку, що виводять їх з ладу; розпізнавати фішингові атаки, налаштовувати базові засоби захисту акаунтів і пристроїв, безпечно комунікувати та діяти за простими алгоритмами кіберзахисту; налаштовувати та використовувати радіостанції малої потужності (Motorola, Baofeng та аналоги); вмикати, вибирати канал, регулювати потужність, перевіряти з'єднання і наявність зв'язку, дотримуватись правил радіообміну; розгортати та налаштовувати термінал супутникового зв'язку Starlink; підключати живлення, орієнтувати антену, підключати пристрої; здійснювати доповідь про противника за стандартом SALUTE (Size, Activity, Location, Unit, Time, Equipment); здійснювати доповідь про пораненого та запит на медичну евакуацію (РН);

розпізнавати ознаки можливого застосування зброї масового ураження; користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом; одягати протигаз, загальновійськовий захисний комплект; діяти за сигналом «Хімічна тривога»; виконувати нормативи: «одягання протигазу», «одягання загальновійськового захисного комплекту і протигазу», «дії за спалахом ядерного вибуху», «дії за сигналом «Хімічна тривога» (РН);

вибирати місця для обладнання вогневої позиції для стрільби, її фортифікаційне обладнання (розміри) та порядок маскування; виконувати правила поведінки на потенційно замінованій місцевості; розрізняти мінні загрози; подавати сигнали небезпеки при виявленні вибухонебезпечних предметів; виконувати норматив щодо огляду місцевості на наявність мін та вибухонебезпечних предметів (ВНП); облаштовувати маршрут безпечного руху в умовах мінної загрози; класифікувати та виконувати правила безпечного поводження з гранатами; облаштовувати окопи і схованки, у тому числі від загрози з боку БпЛА (РН);

виконувати обов'язки солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; виконувати порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну); зайняти та замаскувати вогневу позицію; здійснювати доповідь командиру за протоколом 3D; виконувати порядок дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву переднього краю оборони вогневою (маневреною) групою противника; реагувати на раптовий вогневий контакт (залягання, укриття, переміщення); виконувати дії у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА; діяти в умовах різних типів місцевості: міське середовище (укриття в будівлях, переміщення між будівлями, евакуація під вогнем), ліс, відкрита місцевість, біля водної перешкоди, гірська місцевість; виконувати базові ролі в малій групі; переміщуватися в складі бойової двійки, трійки в різних умовах місцевості (РН)*;

застосовувати стрілецьку зброю і ручні гранати; проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях; застосовувати стрілецьку зброю; холощення з масо-габаритними макетами й навчальною зброєю в різних положеннях; здійснювати спорядження та метання ручних гранат з різних положень; швидко усувати

затримки, що виникають при стрільбі; вести влучний вогонь та коректувати стрільбу; чистити та доглядати за стрілецькою зброєю в польових умовах; виконувати підготовчі вправи «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 25 м», «Навчання кучності стрільби з різних положень на відстані 100 м», «Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні», «Відпрацювання навиків одноманітної стрільби», «Відпрацювання навиків динамічної стрільби: стрільба після переміщення, стрільба з-за укриття, перенесення вогню по фронту і в глибину» (РН)*;

організовувати та облаштовувати індивідуальне місце розташування у складі малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником; облаштовувати прості укриття з урахуванням умов місцевості; протидіяти впливу небезпечних природних умов на організм людини; застосовувати базові способи забезпечення води, тепла та харчування в автономних умовах (РН);

підготувати БпЛА (НРК, БНА) до польоту, обслуговувати БпЛА (НРК, БНА), використовувати базові програми для керування, оновлювати програмне забезпечення БпЛА (НРК, БНА); розпізнавати типи БпЛА (НРК, БНА) за звуковими, візуальними та маневровими ознаками; виконувати дії при виявленні БпЛА (НРК, БНА) над позицією або в районі перебування; використовувати наявні засоби спостереження для отримання та передачі тактичної інформації; на прикладі одного навчального дрона або симулятора (за вибором закладу освіти) запустити, виконати базові маневри та повернути на позицію (РН);

застосовувати тактичні навички для захисту та евакуації населення; ефективно виконувати професійні завдання в кризових умовах, що безпосередньо стосуються національної безпеки, оборони, охорони правопорядку, забезпечення життєдіяльності суспільства і громадян, використовуючи здобуту освітню і професійну кваліфікацію (РН).

*Примітка: * - крім студентів, віровчення і релігійні переконання яких забороняють використовувати зброю.*

Академічна доброчесність: викладання освітнього компонента (навчальної дисципліни) ґрунтується на засадах академічної доброчесності, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень.

Питання академічної доброчесності регулюються Положенням академічної доброчесності Одеського національного морського університету, що створює систему взаємовідносин здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників і допоміжного персоналу, що поєднує освітній процес і науково-методичну роботу, обмін знаннями, впровадження інновацій, культуру і інтелектуальний розвиток усіх членів спільноти.

1. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

1.1. РОЗПОДІЛ ЧАСУ НА ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		очна (денна) форма
І. Аудиторна підготовка		
1	Історичні засади та військово-історичний вимір українського національного спротиву.	2
2	Правові основи, структура та мотиваційні аспекти національного спротиву.	2
3	Норми, принципи та відповідальність у Міжнародному гуманітарному праві (МГП).	2
4	Психологічна стійкість особистості та протидія інформаційно-психологічним операціям (ІПСО).	2
5	Основи домедичної допомоги.	2
6	Міжнародні стандарти тактичної медицини: системний огляд алгоритмів MARCH та PAWS.	2
7	Геопросторова інформація та сучасні підходи до орієнтування на місцевості.	2
8	Організація радіозв’язку, передача тактичної інформації та цифрова безпека в кризових умовах.	2
9	Уражаючі фактори зброї масового ураження та засоби захисту.	2
10	Основи мінної безпеки: класифікація вибухонебезпечних предметів (ВНП) та правила поведінки при їх виявленні.	2
11	Польова фортифікація, інженерні загородження та захист від сучасних повітряних загроз.	2
12	Основи загальновійськового бою.	2
13	Тактика дій солдата та вогневої групи в оборонному бою та під час маневру.	2
14	Матеріальна частина стрілецької зброї (АК/AR системи).	2
15	Основи стрільби зі стрілецької зброї.	2
16	Ручні гранати.	2
17	Дії під час обстрілів та організація автономного життєзабезпечення.	2
18	Забезпечення життєдіяльності в автономних умовах.	2
Всього		36
ІІІ. Професійно-орієнтована підготовка		
19	Класифікація, сфери застосування та тактичні можливості безпілотних (роботизованих) систем.	2
20	Архітектура бортових систем, фізичні основи радіозв’язку та передачі даних у БпЛА.	2
21	Радіоелектронна боротьба, розвідка та алгоритми протидії роботизованим комплексам.	2
22	Правові, організаційні та логістичні засади функціонування об’єктів інфраструктури в умовах воєнного стану.	2
23	Трансформація професійної діяльності та управлінських рішень у контексті забезпечення національної безпеки.	2
Всього		10
Разом		**46**

1.2. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ (АУДИТОРНА ПІДГОТОВКА)

Тема 1. Національний спротив

Лекції – 4 год.

Лекція 1 (2 год.). Тема: «Історичні засади та військово-історичний вимір українського національного спротиву»

Зміст питань:

1. Шлях становлення української нації та формування національної ідентичності.
2. Історичний досвід української самоорганізації в умовах збройної агресії та окупаційного тиску.
3. Бойовий шлях українського війська та історичні приклади територіальних осередків спротиву.

Лекція 2 (2 год.). Тема: «Правові основи, структура та мотиваційні аспекти національного спротиву»

Зміст питань:

1. Законодавство України про національний спротив: мета, ключові завдання та правові засади.
2. Складові національного спротиву: Сили територіальної оборони ЗСУ, Рух опору, добровольчі формування територіальних громад (ДФТГ).
3. Організація підготовки населення та залучення громадян до волонтерської діяльності. Мотивація виконання конституційного обов'язку щодо захисту України.

Тема 2. Міжнародне гуманітарне право

Лекції – 2 год.

Лекція 3 (2 год.). Тема: «Норми, принципи та відповідальність у Міжнародному гуманітарному праві (МГП)»

Зміст питань:

1. Сутність, джерела та основні принципи МГП. Правила ведення війни, заборонені засоби і методи.
2. Правовий статус учасників збройних конфліктів: комбатанти, некомбатанти, статус ДФТГ. Захист цивільного населення та жертв війни (режим полону та інтернування).
3. Юридична відповідальність за порушення норм МГП. Задокументовані факти воєнних злочинів РФ проти військовополонених та цивільного населення України.

Тема 3. Психологічна підготовка та стійкість

Лекції – 2 год.

Лекція 4 (2 год.). Тема: «Психологічна стійкість особистості та протидія інформаційно-психологічним операціям (ІПСО)»

Зміст питань:

1. Поняття психологічної стійкості. Особливості впливу стрес-факторів бойових дій та окупації на психіку людини. Дезадаптивні психічні стани (істерика, паніка, агресія, ступор) та їх прояви.
2. Диференціація стресових станів людини в різних умовах: особливості стресу в умовах бойових дій, в окупації, на підконтрольній державі території, під час техногенних катастроф, стихійних лих та терористичних актів.
3. Вплив інформаційного середовища на психоемоційний стан людини. Теоретичні основи та алгоритми подолання страху й панічних реакцій. Методи саморегуляції психіки.
4. Поняття, соматичні прояви та ознаки ПТСР і бойової психічної травми у себе та оточуючих. Командна психологічна динаміка малої групи під тиском та роль лідера у протидії колективній паніці.

5. Механіка інформаційних операцій ворога (мета, аудиторія, механізми впливу), робота ботів та координованих кампаній у соцмережах. Методи верифікації інформації та критичного мислення для протидії ІПСО. Алгоритм реакції на дезінформацію (від ігнорування до спростування).

Тема 4. Домедична допомога

Лекції – 4 год.

Лекція 5 (2 год.). Тема: «Основи домедичної допомоги»

Зміст питань:

1. Основи та засадничі принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та при надзвичайних ситуаціях. Тактичні умови: допомога під загрозою (Care under fire/Threat, CUF) та допомога в польових умовах (Tactical Field Care, TFC). Дотримання правил особистої та колективної безпеки.

2. Індивідуальна аптечка (IFAK): детальний огляд складу, призначення та правила використання кожного медичного засобу. Профілактика захворювань і травматизму в польових умовах.

3. Класифікація та види кровотеч. Механізми швидкої зупинки критичних масивних кровотеч за допомогою засобів вороткового типу (турнікетів).

4. Анатомо-фізіологічні особливості забезпечення прохідності дихальних шляхів при пораненнях та втраті свідомості.Особливості поранень грудної клітки, травм кінцівок та внутрішніх органів. Поняття травматичного шоку в польових умовах та смертельна небезпека гіпотермії (переохолодження).

5. Основи та категорії медичної евакуації. Правила безпеки при переміщенні постраждалих та взаємодія з медичним персоналом.

Лекція 6 (2 год.). Тема: «Міжнародні стандарти тактичної медицини: системний огляд алгоритмів MARCH та PAWS»

Зміст питань:

1. Філософія та логіка побудови натовських медичних протоколів. Поняття про системи домедичної допомоги/навчання з тактичної медицини (протоколи MARCH, PAWS, мнемонічне правило «Ко Ле Со» тощо).

2. Алгоритм первинного огляду MARCH: покрокова реалізація етапів Massive Bleeding (контроль критичних кровотеч), Airway (дихальні шляхи), Respiration (дихання та рани грудей), Circulation (циркуляція крові та боротьба з шоком), Hypothermia/Head (профілактика гіпотермії та огляд з голови до ніг).

3. Переоцінка раніше застосованих засобів: правила, доцільність та тактичні критерії переміщення турнікетів.

4. Алгоритм вторинного огляду PAWS як основа тривалого утримання пораненого: контроль болю (Pain), застосування антибіотиків (Antibiotics), обробка немасивних ран (Wounds) та іммобілізація кінцівок за допомогою шин (Splints).

5. Особливості комунікації з медичним персоналом. Правила документування стану пораненого (заповнення картки постраждалого) та порядок передачі інформації про постраждалого та його стан під час запиту на медичну евакуацію.

Тема 5. Військова топографія, навігація і орієнтування на місцевості

Лекції – 2 год.

Лекція 7 (2 год.). Тема: «Геопросторова інформація та сучасні підходи до орієнтування на місцевості»

Зміст питань:

1. Поняття про топографічні карти, умовні знаки, класичні способи визначення координат та відстаней. Спосіб горизонталей для аналізу рельєфу та визначення висот.

2. Теоретичні основи орієнтування без карти (за компасом, небесними світилами, годинником, місцевими предметами). Визначення магнітних азимутів, дирекційних кутів та поправок напрямку.

3. Принципи функціонування геоінформаційних систем (ГІС) та цифрового картографування. Можливості та інтерфейс автономних засобів електронної навігації (на прикладі OsmAnd, MilChat та вітчизняних тактичних систем). Специфіка орієнтування за умов обмеженої видимості.

Тема 6. Зв'язок та передавання інформації

Лекції – 2 год.

Лекція 8 (2 год.). Тема: «Організація радіозв'язку, передача тактичної інформації та цифрова безпека в кризових умовах»

Зміст питань:

1. Принципи роботи доступних засобів зв'язку. Тактичні сигнальні жести. Правила та дисципліна радіообміну, робота з радіостанціями малої потужності. Технологічні основи та засади використання засобів супутникового зв'язку (Starlink).

2. Стандарти передачі тактичної інформації в бойових умовах (за принципами 3D, SALUTE, ACE, GOTWA). Захист зв'язку в умовах РЕБ та радіопридушення противника.

3. Цифрова безпека: правила використання смартфонів у зоні бойових дій, захист акаунтів, пошти, протидія фішинговим атакам, шпигунському ПЗ та безпека роботи в месенджерах.

Тема 7. Зброя масового ураження

Лекції – 2 год.

Лекція 9 (2 год.). Тема: «Уражаючі фактори зброї масового ураження та засоби захисту»

Зміст питань:

1. Види зброї масового ураження та їх уражаючі фактори. Ознаки ядерного вибуху, хімічного ураження та застосування біологічних речовин. Радіаційно, хімічно- та біологічно небезпечні об'єкти.

2. Засоби індивідуального та колективного захисту.

3. Види запалювальної зброї та запалювальних речовин, способи захисту від них. Загальні правила поведінки на зараженій місцевості.

Тема 8. Інженерна підготовка та мінна безпека

Лекції – 4 год.

Лекція 10 (2 год.). Тема: «Основи мінної безпеки: класифікація вибухонебезпечних предметів (ВНП) та правила поведінки при їх виявленні»

Зміст питань:

1. Загальні принципи мінної безпеки. Класифікація вибухонебезпечних предметів (ВНП), бойові характеристики, пристрій та принцип дії протитанкових і протипіхотних мін (натискної, натяжної, осколкової та спрямованої дії).

2. Демаскуючі ознаки встановлених мін, мін-пасток та саморобних вибухових пристроїв на місцевості, в будівлях та на транспорті. Потенційні ризики при їх виявленні.

3. Правила безпечної поведінки цивільного населення при виявленні мін та інших ВНП. Порядок маркування небезпечних ділянок (встановлення попереджувальних знаків та покажчиків), алгоритм подачі сигналів небезпеки та сповіщення екстрених служб (101, 102).

Лекція 11 (2 год.). Тема: «Польова фортифікація, інженерні загородження та захист від сучасних повітряних загроз»

Зміст питань:

1. Загальні принципи інженерного облаштування позицій, окопів, індивідуальних сховищ та ходів сполучення з урахуванням специфіки загрози БпЛА.

2. Правила та методи індивідуального маскування, звуко- та світломаскування військових об'єктів.

3. Види інженерних загороджень (дротяні, протитанкові), базові відомості про засоби і способи їхнього безпечного обходу або подолання.

Тема 9. Тактична підготовка

Лекції – 4 год.

Лекція 12 (2 год.). Тема: «Основи загальновійськового бою»

Зміст питань:

1. Призначення, структура та бойові можливості підрозділів Сухопутних військ ЗСУ. Новітня роль Сил безпілотних систем (СБС). Базові відомості про сучасні засоби ведення бою та їхні демаскуючі ознаки.

2. Базові принципи та правила сучасного загальновійськового бою. Дотримання заходів безпеки, безперервне орієнтування в обстановці та алгоритм прийняття швидких рішень у динамічних умовах.

3. Тактична розвідка та комунікація: порядок ведення спостереження за полем бою та стандартизована доповідь командиру за алгоритмами SALUTE, 3D (Distance, Direction, Description) та ACE (Ammunition, Casualties, Equipment).

4. Тактичні прийоми застосування БпЛА різних типів (розвідка, коригування, скиди). Основи індивідуальної та групової протидії ворожим FPV-дронам, скидам та легкій швидкісній мототехніці (баггі, квадроцикли, мотоцикли) противника

Лекція 13 (2 год.). Тема: «Тактика дій солдата та вогневої групи в оборонному бою та під час маневру»

Зміст питань:

1. Організаційно-штатна структура малих підрозділів (відділення, вогнева група, бойова двійка/трійка). Основи індивідуальних тактичних дій бійця та принципи вогневої взаємодії в малих групах.

2. Індивідуальна тактична підготовка: алгоритм дій та обов'язки солдата в оборонному бою, обладнання сектору обстрілу, порядок ведення вогню та методи відбиття наступу переважаючих сил противника.

3. Тактичний маневр під вогнем: порядок і правила переміщення з тимчасової вогневої позиції на основну (або з основної на запасну).

4. Дії в критичних ситуаціях: алгоритм дій підрозділу у випадку обходу противником з флангу, виходу в тил або при прориві переднього краю оборони маневреною групою противника.

Тема 10. Вогнева підготовка (основи)

Лекції – 6 год.

Лекція 14 (2 год.). Тема: «Матеріальна частина стрілецької зброї (АК/AR системи)»

Зміст питань:

1. Класифікація стрілецької зброї і патронів, принцип дії сучасних систем автоматики зброї.

2. Призначення, тактико-технічні характеристики, загальна будова та принцип дії стрілецьких систем АК-74 та платформи AR-15 (M4).

3. Нічні стрілецькі приціли та прилади спостереження і нічного бачення, порядок їх застосування.

4. Порядок неповного розбирання і збирання після неповного розбирання зброї.

5. Типові затримки при стрільбі (їх види, причини та способи і порядок їх усунення), правила безпеки.

6. Порядок чищення та догляду за зброєю. Заходи безпеки під час поводження зі стрілецькою зброєю.

Лекція 15 (2 год.). Тема: «Основи стрільби зі стрілецької зброї»

Зміст питань:

1. Основи внутрішньої та зовнішньої балістики.

2. Правила стрільби по цілях на різних відстанях.

3. Правила влучного пострілу.

4. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Нормальні (табличні) умови стрільби.

5. Принцип прицілювання та ведення вогню по повітряних цілях (в т.ч. низьколітаючих БпЛА).

6. Порядок спостереження за полем бою, цілевказівки та коректування вогню стрільцем. основи управління вогнем та порядок постановки вогневих завдань у складі підрозділу.

Лекція 16 (2 год.). Тема: «Ручні гранати»

Зміст питань:

1. Загальні відомості про ручні гранати.

2. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат.

3. Заходи безпеки під час поводження з ручними гранатами.

4. Прийоми та правила метання ручних гранат.

5. Скидання ручних гранат з безпілотних літальних апаратів.

6. Організаційні засади, вимоги та загальні положення Курсу стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин КРП 03.032.056 - 2018 (01).

Тема 11. Виживання та спеціальна підготовка

Лекції – 4 год.

Лекція 17 (2 год.). Тема: «Дії під час обстрілів та організація автономного життєзабезпечення»

Зміст питань:

1. Алгоритм дій за сигналами оповіщення та під час обстрілів.

2. Призначення, склад та правила збирання «тривожної валізи».

3. Порядок організації та правила безпечного переміщення (пересування) в зоні бойових дій.

Лекція 18 (2 год.). Тема: «Забезпечення життєдіяльності в автономних умовах»

Зміст питань:

1. Основні заходи та правила забезпечення життєдіяльності в автономних умовах.

2. Способи добування і очищення води, розведення вогню, приготування їжі в екстремальних умовах.

3. Захист від переохолодження.

4. Спорудження і обладнання укриттів.

5. Маскування розташування і слідів перебування.

1.3. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ (ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА)

Тема 12. Сучасні військові технології, роботизація та безпілотні літальні апарати (наземні роботизовані комплекси, безпілотні надводні апарати)

Лекції – 6 год.

Лекція 19 (2 год.). Тема: «Класифікація, сфери застосування та тактичні можливості безпілотних (роботизованих) систем»

Зміст питань:

1. Різновиди та призначення безпілотних (роботизованих) систем, основні компоненти конструкції та технічні параметри безпілотних літальних апаратів (БпЛА), наземних роботизованих комплексів (НРК), безпілотних надводних апаратів (БНА).
2. Класифікація БпЛА за призначенням (розвідувальні, FPV/ударні, бомбери-скидачі), їхні тактичні можливості, форми, способи та правила застосування у бойових умовах.
3. Демаскуючі ознаки, слабкі місця безпілотних апаратів та правила безпеки під час поводження з їхніми бойовими частинами.

Лекція 20 (2 год.). Тема: «Архітектура бортових систем, фізичні основи радіозв'язку та передачі даних у БпЛА»

Зміст питань:

1. Основні компоненти конструкції та електроніки дрону (польотний контролер, двигуни, ESC, приймач, відеопередавач, камера) та принцип їхньої взаємодії.
2. Принципи роботи каналу управління та відеоканалу: порівняльний аналіз аналогового і цифрового відео (дальність, затримка, стійкість до завад).
3. Основи радіозв'язку: робочі частоти управління (2.4 ГГц, 5.8 ГГц, 915 МГц), типи та поляризація антен і їхній вплив на дальність польоту.
4. Обмеження та технічні особливості антенних систем, що використовуються для підтримання радіозв'язку між оператором та різними типами безпілотних апаратів.

Лекція 21 (2 год.). Тема: «Радіоелектронна боротьба, розвідка та алгоритми протидії роботизованим комплексам»

Зміст питань:

1. Основи радіоелектронної боротьби і розвідки: призначення, типи, завдання та принципи роботи засобів радіоелектронної розвідки (РЕР) та радіоелектронної боротьби (РЕБ).
2. Принципи глушіння каналів управління та супутникової навігації. Вибіркове придушення частот та причини обмеженої ефективності окремих засобів РЕБ проти різних типів БпЛА.
3. Принцип роботи та застосування засобів радіорозвідки і детекторів дронів. Особливості виявлення безпілотних апаратів за сигнатурами радіосигналу.
4. Порядок дій особового складу та цивільного населення при виявленні роботизованих систем (БпЛА, НРК, БНА) над позиціями або в районі перебування.

Тема 13. Військово- або безпеково-орієнтована фахова компетентність

Лекції – 4 год.

Лекція 22 (2 год.). Тема: «Правові, організаційні та логістичні засади функціонування об'єктів інфраструктури в умовах воєнного стану»

Зміст питань:

1. Нормативно-правовий режим воєнного стану: особливості діяльності державних органів, морських портів, суб'єктів судноплавства та підприємств цивільної інфраструктури.
2. Організація мобілізаційної підготовки, рекрутингу, бронювання та роботи з персоналом об'єктів професійної діяльності в кризових умовах.

3. Логістика, транспортне забезпечення та управління ланцюгами постачання під час воєнних дій і загрози блокування морських та наземних транспортних артерій.

4. Основи стратегічної комунікації, інформаційна гігієна та кіберзахист інформаційних систем підприємств у період ведення ворогом пропаганди та ІПСО.

Лекція 23 (2 год.). Тема: «Трансформація професійної діяльності та управлінських рішень у контексті забезпечення національної безпеки»

Зміст питань:

1. Процедура формування, верифікації та прийняття управлінських рішень в умовах воєнних загроз, екологічних катастроф та руйнування інфраструктури об’єктів.

2. Напрямки інтеграції цивільних спеціальностей ОНМУ (інженерія, логістика, кібербезпека, транспортні технології, обробка даних, право та економіка) у загальну систему національного спротиву.

3. Основи лідерства, управління ресурсами підприємства та координація волонтерської діяльності й взаємодії з Силами безпеки та оборони України.

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

2.1. РОЗПОДІЛ ЧАСУ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		очна (денна) форма
I. Аудиторна підготовка		
1	Практичні техніки саморегуляції, протидії ІПСО та надання першої психологічної допомоги.	2
2	Практичне використання засобів індивідуальної аптечки та первинний контроль масивних кровотеч (етап M).	2
3	Відпрацювання навичок забезпечення прохідності дихальних шляхів та допомоги при травмах грудей (етапи A-R).	2
4	Повний огляд за MARCH та алгоритмом PAWS: боротьба з шоком, гіпотермією та фіксація травм кінцівок.	2
5	Практика тактичного переміщення та евакуації постраждалих в умовах приміщень.	2
6	Аналіз геопросторових даних та розрахунок тактико-топографічних параметрів за картографічними матеріалами.	2
7	Практична експлуатація засобів зв’язку, радіообмін та кібербезпека.	2
8	Виконання нормативів захисту від зброї масового ураження.	2
9	Вивчення матеріальної частини мін та вибухонебезпечних предметів.	2
10	Основи індивідуального пересування та взаємодії в малих групах.	2
11	Холощення з масо-габаритними макетами й навчальною зброєю в різних положеннях.	2
12	Застосування підручних та спеціальних засобів для захисту від переохолодження та протидії небезпечним природним факторам.	2
Всього		24
II. Практична підготовка на місцевості		
13	Комплексне виконання нормативів MARCH/PAWS та тактична евакуація постраждалих на місцевості.	2
14	Комплексне орієнтування на місцевості за класичними засобами та застосунком OsmAnd.	2
15	Проведення маршу за азимутами та прийняття навігаційних рішень у польових умовах.	2
16	Дії на замінованій місцевості та подолання загороджень.	2
17	Обладнання вогневої позиції для стрільби.	2
18	Тактичні дії бійця на позиції: спостереження, цілевказівка та захист під обстрілом.	2
19	Тактичне маневрування на полі бою та дії при раптовому вогневому контакті.	2
20	Дії в умовах різних типів місцевості.	2
21	Навчання в одноманітному прицілюванні та відпрацювання одноманітної стрільби.	2
22	Навчання купчастості стрільби з різних положень на відстані 25 м.	2
23	Навчання купчастості стрільби з різних положень на відстані 100 м.	2

24	Відпрацювання навичок динамічної стрільби.	2
25	Спорядження та метання ручних гранат на точність та дальність з різних положень.	2
26	Облаштування індивідуального місця розташування та простих укриттів на місцевості.	2
27	Практичні методи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах	2
Всього		30
ІІІ. Професійно-орієнтована підготовка		
28	Технічна експлуатація, оновлення програмного забезпечення та візуально-звукова детекція БпЛА.	2
29	Управління та базове маневрування безпілотними апаратами у спеціалізованому імітаційному середовищі (симуляторі).	2
30	Комплексне застосування БпЛА для ведення спостереження та передачі тактичної інформації.	2
31	Кейс-тренінг з ухвалення управлінських рішень та організації логістики в кризових умовах.	2
32	Адаптація профільного фаху до завдань національної безпеки та кіберзахисту.	2
Всього		10
Разом		**64**

2.2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (АУДИТОРНА ПІДГОТОВКА)

Тема 1. Національний спротив

Практичних занять не передбачено

Тема 2. Міжнародне гуманітарне право

Практичних занять не передбачено

Тема 3. Психологічна підготовка та стійкість

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 1 (2 год.). Тема: «Практичні техніки саморегуляції, протидії ІПСО та надання першої психологічної допомоги»

Зміст питань:

1. Відпрацювання практичних технік саморегуляції психіки в екстремальних умовах (дихальні, м'язові, когнітивні вправи).
2. Застосування протоколу першої психологічної допомоги та самодопомоги «6.П».
3. Кейс-тренінг: вибір адекватних дій у кризових ситуаціях (цивільний збройний напад, стрілянина, захоплення заручників, спроби вербування спецслужбами ворога).

Тема 4. Домедична допомога

Практичні заняття – 8 год.

ПЗ 2 (2 год.). Тема: «Практичне використання засобів індивідуальної аптечки та первинний контроль масивних кровотеч (етап М)»

Зміст питань:

1. Практикум з ергономіки: правила розміщення елементів індивідуальної аптечки IFAK на спорядженні, відпрацювання навичок швидкого доступу до них лівою та правою рукою.
2. Порядок проведення швидкого побіжного огляду постраждалого на наявність масивних артеріальних кровотеч у різних зонах тіла (кінцівки, вузлові зони).
3. Вивчення техніки та первинне відпрацювання часових нормативів самодопомоги з накладання механічного турнікета вороткового типу:

на верхні кінцівки (руку) в положенні лежачи та сидячи – норматив: «відмінно» – до 20 с, «добре» – до 25 с, «задовільно» – до 30 с;

на нижні кінцівки (ногу) – норматив: «відмінно» – до 25 с, «добре» – до 30 с, «задовільно» – до 40 с.

4. Практичне відпрацювання техніки накладання турнікета у порядку взаємодопомоги (на побратима) – норматив: «відмінно» – до 30 с, «добре» – до 40 с.

ПЗ 3 (2 год.). Тема: «Відпрацювання навичок забезпечення прохідності дихальних шляхів та допомоги при травмах грудей (етапи A-R)»

Зміст питань:

1. Перевірка прохідності дихальних шляхів, очищення ротової порожнини від сторонніх предметів та рідин. Відпрацювання маневру закидання голови та виведення нижньої щелепи.
2. Тренування з техніки введення назофарингеального (носоглоткового) повітроводу на манекенах-симуляторах.
3. Надання допомоги при пораненнях грудної клітки: практичне відпрацювання техніки накладання оклюзійних наліпок з клапаном та без клапана при загрозі розвитку відкритого пневмотораксу.
4. Переведення постраждалого (у свідомості та без) у стабільне бокове (відновне) положення для запобігання асфіксії.

ПЗ 4 (2 год.). Тема: «Повний огляд за MARCH та алгоритмом PAWS: боротьба з шоком, гіпотермією та фіксація травм кінцівок»

Зміст питань:

1. Практична перевірка ознак шоку: оцінка пульсу на артеріях, тест капілярного наповнення, оцінка кольору та температури шкіри. Протишокові заходи.

2. Алгоритм проведення детального огляду постраждалого «з голови до ніг» (Head-to-Toe) для виявлення прихованих ушкоджень. Профілактика гіпотермії (укутування в термоковдру). Переоцінка та конверсія турнікетів.

3. Відпрацювання елементів алгоритму PAWS: накладання тиснучих та підтримуючих пов'язок на рани кінцівок, тулуба та голови за допомогою бандажів.

4. Надання домедичної допомоги при переломах: практична іммобілізація за допомогою гнучких шин (SAM Splint) та підручних засобів. Заповнення картки постраждалого.

ПЗ 5 (2 год.). Тема: «Практика тактичного переміщення та евакуації постраждалих в умовах приміщень»

Зміст питань:

1. Інструктаж з правил безпеки при фізичному переміщенні людей та правильної біомеханіки (як піднімати вагу спиною, щоб не травмувати хребет).

2. Активне відпрацювання способів евакуації умовно пораненого ОДНИМ рятувальником: за евакуаційні лямки одягу/бронежилета, під пахви, за пасок штанів, повзком на боці та за допомогою модифікованого методу пожежника.

3. Активне відпрацювання способів евакуації ДВОМА рятувальниками: методом «замком» з рук, під пахви та коліна («один за одним»), або з використанням підручних засобів (ковдри, стропи).

4. Тренування з подолання завад: евакуація постраждалого з вузького міжпартного простору, винесення через дверні прорізи та переміщення коридором.

Тема 5. Військова топографія, навігація і орієнтування на місцевості

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 6 (2 год.). Тема: «Аналіз геопросторових даних та розрахунок тактико-топографічних параметрів за картографічними матеріалами»

Зміст питань:

1. Практичне читання паперових топографічних карт: аналіз рельєфу, розпізнавання умовних знаків, оцінка взаємовидимості та визначення абсолютних і відносних висот.

2. Тренування з визначення прямокутних і географічних координат точок (цілей) за допомогою аналогових інструментів із методичним порівнянням результатів у доступних електронних носіях (ГІС/геопортали).

3. Розрахунок відстаней і кутів за картою та аерофотознімками; попереднє планування та складання схем (таблиць) для майбутнього руху за азимутами.

Тема 6. Зв'язок та передавання інформації

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 7 (2 год.). Тема: «Практична експлуатація засобів зв'язку, радіообмін та кібербезпека»

Зміст питань:

1. Практичне налаштування радіостанцій малої потужності (Motorola/Baofeng): увімкнення, вибір каналу, регулювання потужності, перевірка з'єднання та усунення типових помилок. Алгоритм розгортання та орієнтування антени Starlink.

2. Тренінг із використання тактичних сигнальних жестів для безшумного управління підрозділом.

3. Відпрацювання правил радіообміну, складання бойової доповіді про противника за стандартом SALUTE (Size, Activity, Location, Unit, Time, Equipment), складання доповіді про пораненого та запиту на медичну евакуацію.

3. Практикум з кіберзахисту: налаштування базового захисту персональних смартфонів, активація двофакторної автентифікації та розпізнавання фішингових загроз.

Тема 7. Зброя масового ураження

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 8 (2 год.). Тема: «Виконання нормативів захисту від зброї масового ураження»

Зміст питань:

1. Відпрацювання та виконання нормативу з одягання протигазу на швидкість та правильність.

2. Відпрацювання нормативу з одягання засобів індивідуального захисту шкіри та протигазу.

3. Тренування практичних дій за раптовими сигналами «Спалах ядерного вибуху» та «Хімічна тривога».

Тема 8. Інженерна підготовка та мінна безпека

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 9 (2 год.). Тема: «Вивчення матеріальної частини мін та вибухонебезпечних предметів»

Зміст питань:

1. Ознайомлення з навчальними макетами протипіхотних та протитанкових мін, вивчення їхніх конструктивних особливостей та принципів дії. Правила безпечного поводження з гранатами.

2. Вивчення демаскувальних ознак мінних пасток, розтяжок та саморобних вибухових пристроїв за допомогою візуальних матеріалів та макетів.

3. Практичне ознайомлення зі штатними засобами маркування небезпечних ділянок (попереджувальні знаки, стрічки) та правилами оформлення звіту про виявлення ВНП.

Тема 9. Тактична підготовка

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 10 (2 год.). Тема: «Основи індивідуального пересування та взаємодії в малих групах»

Зміст питань:

1. Практичне моделювання, розподіл та вивчення базових тактичних ролей бійців у складі бойових двійок та трійок (старший групи, кулеметник, стрілець).

2. Практичне відпрацювання способів індивідуального пересування солдата на полі бою: рух пригнувшись, пересування підтюпцем (із контролем зброї), техніка швидких перебіжок, переповзання по-пластунськи та на боці.

3. Практичне відпрацювання тактики переміщення в складі бойової двійки, трійки.

Тема 10. Вогнева підготовка (основи)

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 11 (2 год.). Тема: «Холощення з масо-габаритними макетами й навчальною зброєю в різних положеннях»

Зміст питань:

1. Заходи безпеки під час поводження зі зброєю. Прийняття базових положень для стрільби (стоячи, з коліна, лежачи) та початкові маніпуляції з макетами систем АК та AR без боєприпасів.

2. Техніка виконання екстреної та тактичної перезарядки стрілецьких систем АК-74 та платформи AR-15 (M4) у різних положеннях стрільця.

3. Практичні дії стрільця під час виникнення затримок та відпрацювання навичок їх швидкого усунення.

Тема 11. Виживання та спеціальна підготовка

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 12 (2 год.). Тема: «Застосування підручних та спеціальних засобів для захисту від переохолодження та протидії небезпечним природним факторам»

Зміст питань:

1. Організація термоізоляції з використанням спеціального спорядження (термоковдри, грілки) та підручних матеріалів.

2. Практичне застосування концепції багатошаровості одягу та алгоритм дій у разі його критичного намокання.

3. Мінімізація об’єму імпровізованого укриття для збереження тепла («кімната в кімнаті») в умовах відсутності опалення.

2.3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА НА МІСЦЕВОСТІ)

Тема 1. Домедична підготовка

Практичні заняття – 2 год.

ПЗ 13 (2 год.). Тема: «Комплексне виконання нормативів MARCH/PAWS та тактична евакуація постраждалих на місцевості»

Зміст питань:

1. Виконання нормативу №1: Комплексний первинний огляд за алгоритмом MARCH у зоні тактичного укриття (етапи M-A-R-C-H повністю) в парах на швидкість та правильність.

Часові показники: «відмінно» – до 3 хв, «добре» – до 4 хв, «задовільно» – до 5 хв.

2. Виконання нормативу №2: Тактична евакуація пораненого одним рятувальником на місцевості на відстань 15-20 метрів із дотриманням вимог маскування (низький силует).

Оцінювання на швидкість: норматив на «відмінно» – до 1 хв 20 с.

3. Виконання нормативу №3: Тактична евакуація пораненого двома рятувальниками на місцевості на відстань 20-30 метрів.

Оцінювання на швидкість: норматив на «відмінно» – до 45 с.

4. Комплексне тренування дій під впливом стрес-факторів: виконання медичних маніпуляцій MARCH при обмеженій видимості (напомацки), під звуковий супровід бойових дій та з відпрацюванням раптових тактичних команд на місцевості («Спалах!», «Дрон!», «Обстріл!»).

Тема 2. Військова топографія, навігація і орієнтування на місцевості

Практичні заняття – 4 год.

ПЗ 14 (2 год.). Тема: «Комплексне орієнтування на місцевості за класичними засобами та застосунком OsmAnd»

Зміст питань:

1. Відпрацювання прийомів орієнтування на незнайомій місцевості без карти (за компасом, Сонцем, годинником та ознаками місцевих предметів) та за паперовою картою (визначення точки свого стояння).

2. Визначення напрямків, дирекційних кутів та магнітних азимутів на місцеві предмети з паралельним дублируванням та верифікацією даних за допомогою доступних навігаційних застосунків (OsmAnd/MilChat).

3. Виконання нормативів з окомірного визначення відстаней простими способами (кроками, за кутовими та лінійними розмірами за формулою тисячної). Проведення аналізу проведених дій (АПД/AAR).

ПЗ 15 (2 год.). Тема: «Проведення маршу за азимутами та прийняття навігаційних рішень у польових умовах»

Зміст питань:

1. Практичне відпрацювання прийомів прихованого руху групи за визначеними магнітними азимутами, витримування напрямку та подолання (обходу) перешкод у польових умовах.

2. Напрацювання навичок відновлення втраченого орієнтування з використанням класичних топографічних методів та залученням (за наявності технічної можливості) геоінформаційних даних автономних цифрових засобів.

3. Комплексне орієнтування групи на місцевості за допомогою матеріалів аерофотозйомки з БпЛА (ортофотопланів) та паперових карт. Фінальний аналіз дій (АПД/AAR).

Тема 3. Інженерна підготовка та мінна безпека

Практичні заняття – 4 год.

ПЗ 16 (2 год.). Тема: «Дії на замінованій місцевості та подолання загороджень»

Зміст питань:

1. Практичне відпрацювання навичок огляду місцевості на наявність мін, розтяжок та ВНП. Виконання навчального нормативу щодо виявлення демаскувальних ознак мінної загрози.

2. Порядок дій та правила поведінки при випадковому виході на мінне поле, правила подачі сигналів небезпеки.

3. Алгоритм дій під час облаштування та маркування маршруту безпечного руху групи в умовах мінної загрози.

ПЗ 17 (2 год.). Тема: «Обладнання вогневої позиції для стрільби»

Зміст питань:

1. Вибір місця на місцевості та обладнання вогневої позиції.

2. Облаштування та маскування окопів і схованок для захисту від виявлення та ураження з БпЛА.

Тема 4. Тактична підготовка

Практичні заняття – 6 год.

ПЗ 18 (2 год.). Тема: «Тактичні дії бійця на позиції: спостереження, цілевказівка та захист під обстрілом»

Зміст питань:

1. Зайняття вогневої позиції на місцевості з використанням природних і штучних укриттів та її маскування від наземного і повітряного спостереження противника.

2. Організація та ведення тактичного спостереження у визначеному секторі оборони, виявлення цілей та доповідь командиру за тактичним протоколом 3D.

3. Відпрацювання нормативу з тактичних дій бійця на позиції у разі раптового мінометного обстрілу, кулеметного вогню або атаки ударних БпЛА противника.

ПЗ 19 (2 год.). Тема: «Тактичне маневрування на полі бою та дії при раптовому вогневому контакті»

Зміст питань:

1. Відпрацювання нормативу з тактичних дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну).

2. Відпрацювання алгоритму дій групи у випадку обходу противником з флангу або виходу противника в тил, прориву переднього краю оборони вогневою (маневреною) групою противника.

3. Виконання нормативу з тактичних дій у разі раптового вогневого контакту (екстрене залягання, пошук ближчого укриття, відкриття вогню у відповідь).

ПЗ 20 (2 год.). Тема: «Дії в умовах різних типів місцевості»

Зміст питань:

1. Відпрацювання тактичних прийомів у міському середовищі: зайняття та зміна вогневих позицій у будівлях, техніка переміщення між спорудами та евакуація під вогнем у складі малих груп.

2. Переміщення та маневрування підрозділу в лісі та на відкритій місцевості: використання захисних і маскувальних властивостей рельєфу, контроль секторів обстрілу та відпрацювання кругової оборони.

3. Дії бійця та тактичної групи біля водної перешкоди та в гірській місцевості: організація прихованого спостереження, обладнання тимчасових позицій на береговій лінії та прийоми пересування на скелястому рельєфі.

Тема 5. Вогнева підготовка (основи)

Практичні заняття – 10 год.

ПЗ 21 (2 год.). Тема: «Навчання в одноманітному прицілюванні та відпрацювання одноманітної стрільби»

Зміст питань:

1. Практичне засвоєння заходів безпеки на вогневому рубежі та правил поводження зі стрілецькою зброєю.

2. Відпрацювання нормативу з вогневої підготовки: виконання підготовчої вправи «Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні».

3. Відпрацювання нормативу з вогневої підготовки: виконання підготовчої вправи «Відпрацювання навичок одноманітної стрільби» за допомогою мультимедійних комплексів.

ПЗ 22 (2 год.). Тема: «Навчання купчастості стрільби з різних положень на відстані 25 м»

Зміст питань:

1. Відпрацювання нормативу з вогневої підготовки: виконання підготовчої вправи «Навчання купчастості стрільби з різних положень на відстані 25 м».

2. Практичне відпрацювання навичок ведення влучного вогню та первинного коректування стрільби на близьких відстанях (25 м).

3. Аналіз результатів стрільби, виявлення помилок у прицілюванні та утриманні зброї.

ПЗ 23 (2 год.). Тема: «Навчання купчастості стрільби з різних положень на відстані 100 м»

Зміст питань:

1. Відпрацювання нормативу з вогневої підготовки: виконання підготовчої вправи «Навчання купчастості стрільби з різних положень на відстані 100 м».

2. Аналіз траєкторії польоту кулі, ведення влучного вогню та коректування стрільби за результатами влучань на відстані 100 м.

3. Практичні навички з перевірки бою зброї та алгоритми приведення її до нормального бою на різних відстанях.

ПЗ 24 (2 год.). Тема: «Відпрацювання навичок динамічної стрільби»

Зміст питань:

1. Виконання підготовчої вправи «Відпрацювання навичок динамічної стрільби: стрільба після переміщення, стрільба з-за укриття, перенесення вогню по фронту і в глибину».

2. Практика з чищення та догляду за стрілецькою зброєю в польових умовах.

ПЗ 25 (2 год.). Тема: «Спорядження та метання ручних гранат на точність та дальність з різних положень»

Зміст питань:

1. Відпрацювання нормативу з вогневої підготовки: метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку.
2. Відпрацювання нормативу з вогневої підготовки: метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку.
3. Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості.
4. Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю).

Тема 6. Виживання та спеціальна підготовка

Практичні застосування – 4 год.

ПЗ 26 (2 год.). Тема: «Облаштування індивідуального місця розташування та простих укриттів на місцевості»

Зміст питань:

1. Вибір місця для тимчасового розташування малого підрозділу.
2. Організація та облаштування індивідуального місця розташування у складі малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником.
3. Практичне спорудження та обладнання простих укриттів і щілин з урахуванням умов місцевості.

ПЗ 27 (2 год.). Тема: «Практичні методи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах»

Зміст питань:

1. Практичне відпрацювання способів добування та фільтрації (очищення) води з підручних засобів.
2. Розведення вогню (різні типи багать) та приготування їжі в екстремальних умовах із дотриманням правил світло- та звукомаскування.

2.4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА)

Тема 12. Сучасні військові технології, роботизація та безпілотні літальні апарати (наземні роботизовані комплекси, безпілотні надводні апарати)

Практичні заняття – 6 год.

ПЗ 28 (2 год.). Тема: «Технічна експлуатація, оновлення програмного забезпечення та візуально-звукова детекція БпЛА»

Зміст питань:

1. Практична підготовка БпЛА до польоту, передпольотний чек-лист та поточне технічне обслуговування платформ.
2. Робота з базовим програмним забезпеченням (ПЗ) для керування літальними апаратами, алгоритми налаштування та оновлення ПЗ.
3. Тренінг з розпізнавання типів БпЛА за звуковими, візуальними ознаками та порядок дій у разі їх виявлення над позицією.

ПЗ 29 (2 год.). Тема: «Управління та базове маневрування безпілотними апаратами у спеціалізованому імітаційному середовищі (симуляторі)»

Зміст питань:

1. Вивчення інтерфейсу, базових налаштувань, логіки керування та правил безпеки польотів у спеціалізованому імітаційному середовищі (симуляторі).

2. Практичне виконання базових маневрів: зліт, утримання горизонту (зависання), політ по прямій та розвороти (на прикладі одного навчального дрона або симулятора).

3. Відпрацювання алгоритмів повернення апарата на позицію з урахуванням умовних обмежень та заборонених зон (на прикладі одного навчального дрона або симулятора).

ПЗ 30 (2 год.). Тема: «Комплексне застосування БпЛА для ведення спостереження та передачі тактичної інформації»

Зміст питань:

1. Використання симулятора або навчального дрона для ведення повітряного спостереження, виявлення об'єктів та орієнтирів на місцевості.

2. Практичні навички з аналізу, фіксації та оперативної передачі отриманої тактичної інформації (доповідь про противника).

3. Особливості маневрування та утримання каналу зв'язку в умовах застосування умовним противником засобів радіоелектронних завад (глушіння).

Тема 13. Військово- або безпеково-орієнтована фахова компетентність

Практичні заняття – 4 год.

ПЗ 31 (2 год.). Тема: «Кейс-тренінг з ухвалення управлінських рішень та організації логістики в кризових умовах»

Зміст питань:

1. Практичне моделювання дій персоналу та цивільного населення при введенні правового режиму воєнного стану й виникненні загроз транспортній інфраструктурі (вирішення ситуаційних задач).

2. Відпрацювання алгоритмів прийняття рішень та управління ресурсами (логістика, транспорт, обробка даних) під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

3. Кейс-метод: розробка плану заходів щодо забезпечення безперебійної діяльності та живучості умовного підприємства (судна, порту, установи) в зоні кризового стану.

ПЗ 32 (2 год.). Тема: «Адаптація профільного фаху до завдань національної безпеки та кіберзахисту»

Зміст питань:

1. Практичний аналіз та розробка групових / індивідуальних проєктів щодо застосування здобутої цивільної спеціальності для захисту та стійкості об'єктів професійної діяльності.

2. Тренінг з протидії інформаційно-психологічним операціям (ІПСО), верифікації даних та захисту цифрової інформації у професійній сфері.

3. Відпрацювання навичок лідерства, взаємодії в команді та комунікації в екстремальних і кризових умовах професійної діяльності.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

І. Аудиторна підготовка

Аудиторна активність здобувачів та ведення конспектів лекцій (0-4 бали):

4 бали – здобувач демонструє систематичну активність на лекціях, бере участь у дискусіях, надає обґрунтовані відповіді на запитання викладача, лекційний матеріал законспектовано повністю, акуратно, логічно та структуровано;

3 бали – здобувач періодично виявляє ініціативу під час занять, дає правильні, але не завжди вичерпні відповіді, конспект лекцій ведеться регулярно, проте містить незначні пропуски другорядного матеріалу;

2 бали – здобувач бере мінімальну участь в обговореннях, але надає правильні відповіді на базові (репродуктивні) запитання викладача, конспект лекцій ведеться, проте відображає лише ключові тези та поняття без деталізації матеріалу;

0 балів – повна пасивність або відмова від відповідей, конспект лекцій відсутній.

Бліц-опитування або комп'ютерне тестування (у тому числі в СУДК Moodle) на практичних заняттях (0-3 бали):

3 бали – повна і правильна відповідь, демонструє глибоке розуміння теми, здатність до аналізу та узагальнення;

2 бали – відповідь достатньо повна, з незначними неточностями, основний зміст опрацьовано;

1 бал – поверхневе розуміння матеріалу, наявні суттєві помилки, засвоєні лише базові поняття;

0 балів – відсутність відповіді або повне нерозуміння матеріалу.

Виконання завдань під час практичних занять (0-6 балів):

6 балів – здобувач самостійно, впевнено та в повному обсязі виконує завдання, демонструє високий рівень навичок, бездоганно дотримується інструкцій, процедур та правил безпеки;

4 бали – завдання виконано вчасно та правильно, здобувач демонструє достатній рівень знань та практичних умінь, але припускається поодиноких незначних помилок або діє недостатньо впевнено, правила безпеки та процедури в цілому дотримано;

2 бали – завдання виконано частково або за суттєвої допомоги викладача, здобувач припускається помилок у послідовності дій (маніпуляцій), демонструє задовільний рівень навичок, є зауваження щодо чіткого дотримання інструкцій;

0 балів – завдання не виконано, або здобувач демонструє незадовільний рівень умінь, припускається грубих порушень правил безпеки та відмовляється від виконання процедур.

Виконання нормативів з домедичної допомоги (0-2 бали):

2 бали – здобувач безпомилково, чітко та в правильній послідовності виконує алгоритм домедичної допомоги (накладання турнікета, MARCH), демонструє впевненість у діях та суворо дотримується правил особистої і колективної безпеки;

1 бал – норматив виконано, базову послідовність дій засвоєно, але допущено 1-2 незначні помилки, які суттєво не впливають на загальну ефективність надання допомоги (наприклад, незначні затримки під час фіксації елементів або невпевненість у маніпуляціях);

0 балів – норматив не виконано, виявлено повне незнання або грубе порушення алгоритму дій, що загрожує життю постраждалого чи власній безпеці.

Виконання нормативів з захисту від зброї масового ураження (0-2 бали):

2 бали – норматив виконано технічно правильно, у повній послідовності та без помилок; здобувач миттєво й адекватно реагує на команди та сигнали оповіщення («Хімічна тривога», «Спалах»), забезпечуючи належну герметичність та захист;

1 бал – норматив виконано в цілому правильно, але припущено поодинокі технічні погрішності, які не призводять до критичного ураження (наприклад, незначне порушення черговості фіксації ременів при одяганні ЗЗК, яке вчасно усунено);

0 балів – норматив не виконано, допущено грубі порушення процедур (відсутність видиху чи заплющення очей при одяганні протигазу, ігнорування сигналів небезпеки).

ІІ. Практична підготовка на місцевості

Виконання завдань під час практичних занять (0-12 балів):

9-12 балів – здобувач самостійно, впевнено та в повному обсязі виконує необхідні маніпуляції, демонструє високий рівень знань та навичок, необхідних для успішних дій під час виконання завдань, точно дотримується правил безпеки, інструкцій та процедур, пов'язаних з виконанням завдання;

6-8 балів – здобувач правильно виконує практичні дії на місцевості, демонструє достатні навички для успішного вирішення вправ, але припускається поодиноких помилок, які не є критичними для безпеки;

4-5 балів – завдання на місцевості виконуються пасивно або за постійних підказок інструктора, здобувач діє невпевнено, припускається помітних помилок, але базову безпеку дій збережено;

0 балів – здобувач не здатний виконати завдання на місцевості, виявляє повне незасвоєння практичних навичок або грубо й систематично порушує заходи безпеки, що створює загрозу для оточуючих.

Виконання нормативів з тактичних дій (0-2 бали):

2 бали – норматив виконано чітко, тактично грамотно та безпомилково, здобувач миттєво реагує на команди, правильно обирає та маскує вогневу позицію, ефективно використовує захисні властивості рельєфу та дотримується вимог безпеки;

1 бал – норматив виконано, але припущено 1-2 тактичні помилки, які не є критичними (наприклад, демаскування позиції через неправильне положення зброї, незначна затримка під час прихованого переміщення «двійками»);

0 балів – норматив не виконано, виявлено повне незнання тактичних алгоритмів дій або допущено грубі порушення правил безпеки на місцевості.

Виконання нормативів з вогневої підготовки (0-4 бали):

4 бали – здобувач бездоганно знає та суворо виконує правила безпеки на вогневому рубежі; підготовчі вправи виконано на високому рівні, маніпуляції зі зброєю (холощення, усунення затримок, метання гранати) впевнені й чіткі;

3 бали – заходи безпеки дотримано в повному обсязі, вправи виконано успішно, але допущено дрібні помилки в техніці прицілювання, утримання зброї чи підготовці гранати до метання, що дещо знизило загальну точність;

2 бали – вправи виконано на мінімально допустимому рівні, маніпуляції зі зброєю невпевнені, купчастість або точність влучань низька, але базовий алгоритм дій збережено;

0 балів – вправи не виконано або здобувача усунено від виконання через грубе одиночне порушення правил безпеки поводження зі зброєю / гранатами.

ІІІ. Професійно-орієнтована підготовка

Аудиторна активність здобувачів та ведення конспектів лекцій (0-1 бал):

1 бал – здобувач веде лекційний конспект та виявляє готовність до обговорення питань, що стосуються інтеграції цивільного профілю із завданнями національної безпеки;

0 балів – лекційний конспект відсутній, здобувач виявляє повну пасивність під час аудиторної комунікації.

Бліц-опитування або комп'ютерне тестування (у тому числі в СУДК Moodle) на практичних заняттях (0-2 бали):

2 бали – повна і правильна відповідь, демонструє глибоке розуміння теми, здатність до аналізу та узагальнення;

1 бал – поверхневе розуміння матеріалу, наявні суттєві помилки, засвоєні лише базові поняття;

0 балів – відсутність відповіді або повне нерозуміння матеріалу.

Виконання завдань під час практичних занять (0-3 бали):

3 бали – здобувач демонструє високий рівень фахових компетентностей при розв'язанні комплексних кризових кейсів (логістика, кіберзахист, правовий режим воєнного стану), пропонує оригінальні управлінські рішення, чітко аргументує свою позицію під час захисту групових чи індивідуальних проєктів;

2 бали – завдання виконано в повному обсязі, рішення кризових кейсів є правильними та логічними, здобувач діє впевнено, але проєкт містить незначні недоліки аналітичного або оформлювального характеру, захист виконано з поодинокими неточностями;

1 бал – завдання виконано на мінімально задовільному рівні, аналіз ситуації є поверхневим, управлінські чи логістичні рішення шаблонні, виявлено низький рівень самостійності під час командної роботи;

0 балів – завдання не виконано або запропоновані рішення повністю не відповідають кризовим умовам кейсу, здобувач виявив незадовільний рівень знань та навичок професійної адаптації.

Особливості оцінювання результатів навчання окремих категорій здобувачів освіти

Відповідно до статті 6² Закону України «Про основи національного спротиву» та нормативних роз'яснень Міністерства освіти і науки України, оцінювання результатів навчання окремих категорій здобувачів має інклюзивний, недискримінаційний характер і базується на таких критеріях:

При оцінюванні **здобувачів освіти, які є особами з інвалідністю або які частково втратили працездатність без встановлення інвалідності**:

критерії оцінювання практичних навичок не застосовуються під час складання нормативів на швидкість, тривалість чи фізичну витривалість, які можуть завдати шкоди фізичному стану здобувача;

накопичення балів поточного та підсумкового контролю здійснюється на основі принципу алгоритмізації (заміна фізичної дії її інтелектуально-аналітичним моделюванням);

оцінюванню підлягають матеріальні артефакти самостійної роботи здобувача: покрокові текстові алгоритми безпеки, карти цивільної логістики, схеми фортифікаційного облаштування чи результати виконання польотних місій у доступних комп'ютерних авіасимуляторах БпЛА;

підсумкова оцінка визначається виключно за тими складовими освітнього компонента, які здобувач здатний опанувати за станом здоров'я.

При оцінюванні **здобувачів освіти, віровчення та релігійні переконання яких забороняють використовувати зброю**:

з процесу поточного та підсумкового контролю повністю виключаються будь-які маніпуляції зі зброєю, боєприпасами чи їхніми макетами/муляжами;

критерії оцінювання повністю переорієнтовуються на гуманітарно-цивільний, логістичний та медико-аналітичний складник;

накопичення балів за змістові модулі вогневої та тактичної підготовки замінюється оцінюванням результатів опанування альтернативних цивільно-безпекових тем у межах загального обсягу часу.

При оцінюванні здобувачів освіти **з урахуванням принципу психологічної безпеки** (зокрема тих, які мають досвід переживання травматичних подій внаслідок збройної агресії):

під час проведення комплексних симуляцій, вправ та кризових моделювань на місцевості категорично заборонено використання методів, що викликають надмірний психоемоційний стрес чи повторну психологічну травму;

замість виконання рухових елементів у стресовому контексті оцінювання таких здобувачів може здійснюватися через виконання ними альтернативних небойових ролей, що передбачає лише усний чи письмовий аналіз правильності виконання алгоритму іншими учасниками.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Терновський В. Б. Основи національного спротиву : навчально-методичний посібник. Одеса : ОНМУ, 2026. 49 с.
2. Терновський В. Б. Ручні гранати : навчальний посібник. Одеса : ОНМУ, 2026. 63 с. URL: https://rp.onmu.org.ua/handle/123456789/5334
3. Терновський В. Б. Вирішення вогневих завдань : практикум : навчальний посібник. Одеса : ОНМУ, 2026. 33 с. URL: https://rp.onmu.org.ua/handle/123456789/5335
4. Базова загальновійськова підготовка. Теоретична частина. Частина 1. Військова топографія. Інженерна підготовка. Міжнародне гуманітарне право. Зв'язок та комунікація : навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв, В. А. Шевчук, А. О. Яфонкін. Київ : Вид-во «SBA Print», 2025. 222 с. ISBN 978-617-7594-26-9
5. Базова загальновійськова підготовка. Теоретична частина. Частина 2. Психологічна підготовка. Розвідувальна підготовка. Виживання. РХБЗ (радіаційний, хімічний, бактеріологічний захист): навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв, В. А. Шевчук, А. О. Яфонкін. Київ : Вид-во «SBA Print», 2025. 238 с. ISBN 978-617-7594-27-6
6. Базова загальновійськова підготовка. Теоретична частина. Частина 3. Тактична підготовка. Домедична підготовка. Статути ЗСУ. Національно-патріотична підготовка: навч. посіб. / Ю. В. Корнеев, В. А. Шевчук, А. О. Яфонкін. Київ : Вид-во «SBA Print»», 2025. 226 с. ISBN 978-617-7594-28-3
7. Базова загальновійськова підготовка. Теоретична частина. Частина 4. Вогнева підготовка: навч. посіб. / Ю. В. Корнеев, В. А. Шевчук, А. О. Яфонкін. Київ : Вид-во «SBA Print»», 2025. 198 с. ISBN 978-617-7594-29-0
8. Боротьба з безпілотними літальними апаратами (за досвідом проведення ООС (раніше АТО)). Київ : Вид-во «Центр навчальної літератури», 2022. 43 с. ISBN 978-611-01-2801-8
9. Тактика надання самодопомоги та взаємодопомоги під час ведення бойових дій : навч. посіб. / Р. С. Троцький, О. В. Чуприна, О. А. Блінов. Київ : Вид. дім «СКІФ», 2023. 136 с. ISBN 978-966-370-842-3
10. Тактична медицина : навч. посіб. / В. Д. Шищук, С. І. Редько, М. М. Ляпа. Київ : Вид. дім «СКІФ», 2023. 176 с. ISBN 978-966-570-836-0
11. Статути Збройних Сил України : збірник законів : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 12 грудня 2025 р (джерело документа : https://zakon.rada gov.ua). К.: ПАЛИВОДА А. В., 2025. 512 с. ISBN 978-966-437-197-8.
12. Тактична підготовка (курс індивідуальної підготовки) : довідковий матеріал до системи тренувань індивідуальних СТІ 000Г(Б).06Л. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2025. 68 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1vC5cp5OPIprqmxE9jcxfML2wrb6_Jusp/view
13. Тактична підготовка (курс вивчення дій у складі підрозділу) : довідковий матеріал до системи тренувань індивідуальних СТІ 000Г.06Л. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2025. 178 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1fVIkRu16EYlpdqibF4jNChdw-QAPP94k/view

14. Вогнева підготовка (курс індивідуальної підготовки) : довідковий матеріал до системи тренувань індивідуальних СТІ 000Г(Б).09Л. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2025. 124 с.
URL: https://drive.google.com/file/d/1z66x1OUcb0subVB-44yqpxHAxCt71Y0g/view

15. Вогнева підготовка (курс вивчення дій у складі відділення (взводу)) : довідковий матеріал до системи тренувань індивідуальних СТІ 000Г(Б).09Л. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2025. 238 с.
URL: https://drive.google.com/file/d/1bjb879Mu3vWBothhNRgwLaM9bNw-aEKA/view
16. Виживання (курс індивідуальної підготовки) : довідковий матеріал до системи тренувань індивідуальних СТІ 000Г(Б).53Л. Київ : Командування Медичних Сил, 2025. 52 с.
URL: https://drive.google.com/file/d/15IZpRg9sKmk6t0Y2bahINCIOrTFVwGSL/view

17. Міжнародне гуманітарне право (ознайомчий курс) : довідковий матеріал до системи тренувань індивідуальних СТІ 000Г(Б).02Л. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2025. 20 с.
URL: https://drive.google.com/file/d/1hMsy2j5xrUn6tn2fYAhtB9D5hnafC09C/view

Допоміжна

1. Навчальний посібник з національно-патріотичної підготовки особового складу Збройних Сил України на 2022 навчальний рік / В. Топальський та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2021. 162 с.
URL:http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/2963/1/2022_Posibnik_NPP_2022.pdf
2. Основні документи міжнародного гуманітарного права : зб. документів / укл. робочою групою щодо виконання норм міжнародного гуманітарного права та участі у наданні правових послуг Сил територіальної оборони ЗСУ та ГО «Українська правова консультативна група». Київ : Фенікс, 2023. 388 с. URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/03/doc_2023-03-16_23-20-56.pdf
3. Доктрина поводження із захопленими особами, документами та майном : військова керівна публікація ВКП 2-80(01).01. Київ : Головне управління військової служби правопорядку ЗСУ, 2020. 100 с.
URL: https://drive.google.com/file/d/1fq0vRP4j8qJvoMSvmoteLspCPwLyknyj/view
4. Нільс Мельцер, Етьєн Кюстер. Міжнародне гуманітарне право : загальний курс. Женева (Швейцарія) : Міжнародний Комітет Червоного Хреста. 2020, 398 с.
URL: https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/4231_154-.pdf
5. Організація психологічної підготовки у Збройних Силах України : навч.-метод. посіб. / За редакцією генерал-майора В. Клочкова. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 325 с.
URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%9F-%D1%83-%D0%97%D0%A1%D0%A3-13.04.2023.pdf
6. Методичні рекомендації з організації психологічної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України до перебування в умовах примусової ізоляції : військова публікація ВП 7-00(01).03. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2020. 33 с.
URL: https://drive.google.com/file/d/1nFGBpW_G-mCWaTqlcp22QlltjUT7pzBo/view
7. Зброя російсько-української війни 2022-2023 років : довідник-каталог основних зразків озброєння та військової техніки які застосовувалися протиборчими сторонами під час відсічі широкомасштабного вторгнення рф в Україну. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 243 с.

URL: https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/tactics/(uk)_zbroya_rosiysko-ukrayinskoyi_viyny_14.12.2023.pdf
8. Меленті Є. О., Корчагін М. В., Євтушенко І. В. Озброєння та військова техніка сил вторгнення російської федерації сухопутна компонента : довідник. Харків : Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2022. 100 с. URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Melenti_YeO/Ozbroiennia_ta_viiskova_tekhnika_syl_vtorhnennia_Rosiiskoi_Federatsii_Sukhoputna_komponenta.pdf?PHPSESSID=q99na87sjo1395cu8cnhpjmhq7
9. Методичні рекомендації з розпізнавання підрозділів Сухопутних Військ на полі бою : військова навчально-методична публікація ВП 3-00(11)55-58.01. Київ : Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного, 2021. 40 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1h1c4V6qqR2U3kaRqbBaqfv7Hi_iEQHwE/view
10. Щодо застосування новітнього озброєння та нових тактичних прийомів за досвідом оос та військових конфліктів сучасності : інформаційний бюлетень : військова навчально-методична публікація ВП 7-00(162)01.01. Київ : Головне управління Ракетних військ і артилерії та безпілотних систем Генерального штабу ЗСУ, 2021. 20 с. URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/04/%D0%92%D0%9F-7-0016201.01.pdf
11. Засоби радіоелектронної боротьби та розвідки, які використовуються російською федерацією : довідник військового зв'язківця : військова навчально-методична публікація ЗВП 6-00(27)269.01. Київ : Командування Військ зв'язку та кібербезпеки ЗСУ, 2024. 70 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1e-0d2KcfVZ2eccKErXcUxtpDalGvexmb/view
12. Організація військового зв'язку: навчальний посібник / В. Г. Шолудько та ін. Київ : ВІТІ, 2017. 282 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1TzArCRn1KnnfEt8yFeBmVmNZsB1X6DWI/view
13. Довідник з основних понять військової топографії : військова навчально-методична публікація ВП 7-30(11).01. Київ : Командування підготовки Командування Сухопутних Військ ЗСУ, 2022. 112 с. URL:https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/topography/[topogeodesy][handbook][2022][uk][dovidnyk_topohrafija].pdf
14. Шмаль С. Г. Довідник з військової топографії. Київ : ВІКНУ імені Тараса Шевченка, 2016. 119 с. URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-viiskovoi-pidhotovky/distant-content/Topografiy.pdf?srsltid=AfmBOoqZIfleK8XVV4-kQuctaXWVGjleHP372QMAHnIc-kixx4uHoh4F
15. Настанова з впливу носіння ХБРЯ індивідуальних засобів захисту на ефективність особового складу та підрозділів під час військових операцій : військова керівна деталізована публікація ВКДП 10-149(01).01. Київ : Командування Сил підтримки ЗСУ, 2020. 41 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1E0E_EQTymztgG415oE5iouBTGCfTs6Tt/view
16. Гаврилюк В. В. Основи бойового забезпечення (радіаційний, хімічний, біологічний захист) : навчально-методичний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2018. 280 с. URL:https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/2622/1/osnovy_boyovogo_zabezp.pdf
17. Турський О. Ю., Семенов М. В. Інженерне забезпечення бою: навч. посіб. Київ : КІ НГУ, 2024. 256 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1kRTCQ6XCc2S3t9LCuG-MBjtiy4uYeN8i/view
18. Інженерні боєприпаси, які використовувались (можуть використовуватись) збройними силами рф або НЗФ на сході України: методичний посібник : військова навчально-методична публікація ВП 7-00(01).01. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2020. 124 с.

URL: https://drive.google.com/file/d/1VXxdWIzBFZ9RLqiM9UinJTEsTTd6xNnD/view
19. Стандарт підготовки І-СТ-3 (видання 2) : підготовка військовослужбовця з тактичної медицини. Київ : «МП Леся», 2015. 148 с. URL:https://drive.google.com/file/d/0Bz05CALd9MuObnlOTm5rY3ZjNUk/view?resourcekey=0-Bq9VRLv5lRPtt_S2W962hQ
20. Основи тактичної медицини : навчально-методичний посібник / І. І. Тітов та ін. Вінниця : СПД Каштелянов О. І., 2015. 64 с. URL: https://zahystblog.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/12/d0bfd0bed181id0b1d0bdd0b8d0ba.pdf
21. Домедична допомого в умовах бойових дій : методичний посібник / В. Д. Юрченко та ін. Київ : Середняк Т. К., 2014. 84 с. URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/04/book-med-online.pdf
22. Застосування безпілотних літальних апаратів окупаційних військ рф та способи протидії : практичний порадник / О. І. Червяков О.І. та ін. Харків: ФОП Бровін О.В., 2024. 250 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/20208?mode=simple
23. Боротьба з ударними БпЛА іранського виробництва «SHAHED-136» («ГЕРАНЬ-2») та рф «ЛАНЦЕТ-2» (за досвідом російсько-Української війни 2022-2023 років) : методичні рекомендації : військова навчально-методична публікація ВП 3-00 (116)120. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2023. 76 с. URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Zbroini_syly_Ukrainy/Metodychni_rekomendatsii_zahalnoviiskovym_pidrozdilam_schodo_borotby_z_udarnymy_BpLA_iranskoho_vyrob.pdf
24. Навчально-методичний посібник з тактичної підготовки : військова навчально-методична публікація ВП 7-00(72)01.01. Київ : Національна академія Сухопутних Військ імені гетьмана П. Сагайдачного, 2019. 93 с. URL: https://ivms.mil.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/n_m_posibnyk-z-taktychnoyi_bars_variant-2.pdf
25. Єдиний підхід до функційного призначення та умовного позначення на оперативних (бойових) документах БпЛА 1 класу (за досвідом російсько-Української війни 2022-2023 років) : методичні рекомендації : військова навчально-методична публікація ВП 3-46(288).55. Київ : Головне управління Ракетних військ і артилерії та безпілотних систем Генерального штабу ЗСУ, 2023. 20 с. URL:https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/bpla/(uk)_metodychni_rekomendatsiyi_shchodo_umovnoho_poznachennya_na_operatyvnykh_dokumentakh_bpla_1-ho_klasu_%D0%92%D0%9F%203-46(288).55.pdf
26. Перевірка бою, приведення до нормального бою стрілецької зброї, озброєння бойових машин та вивірки їх прицілів : керівництво зі стрілецької справи : військова керівна деталізована публікація ВКДП 7-00(01).01. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2019. 124 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1NSkhjdndSjx6H2guEyQcJU35-3vqisM7/view
27. Нічні приціли до стрілецької зброї та ручних гранатометів : керівництво зі стрілецької справи : військова керівна деталізована публікація ВКДП 7-00(01).01. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2019. 108 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1oiZp2df8y9jtqq8IRUKlOjOcrQPRUhPi/view
28. Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин (КРП 03.032.056 – 2018 (02): військова публікація ТП 7-00(201).01. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2018. 293 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1J6INZRZu76ozL8o0JNbARFr6ZKJY2w5y/view
29. Бурячок А., Демський М., Якимович Б. Порадник зі стрілецької справи (5,45 мм автомати АК (АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н) та 5,45 мм ручні кулемети РКК (РКК-74, РККС-74, РКК-74Н, РККС-74Н)): порадник стрільця. Львів, 2015. 144 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rudiuk_Serhii/Poradnyk_zi_striletskoi_spravy.pdf?

30. Вогнева підготовка : навч. посіб. / М. М. Ляпа та ін. Суми: Сумський державний університет, 2011. 283 с.
URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Liapa_Mykola/Vohneva_pidhotovka.pdf?
31. Ручні гранати : настанова зі стрілецької справи. Київ : Головне командування Сухопутних військ ЗСУ, 2005. 48 с.
URL: https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/weapon/small-arms/[weapon]_ruchni_granaty%60.pdf
32. Військове природознавство : Методичний посібник – довідник / Є. Д. Яблоновська-Грищенко та ін. Канів, 2022. 94 с.
URL:https://nvkarta.com/project/library/uploads/military/intelligence/[intelligence][handbook][2022][Vijs%60kove_pry%60rodoznavstvo_1].pdf
33. Дії в умовах низьких температур : військова керівна деталізована публікація ВКДП 3(7)-00(01).01. Київ : Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ, 2019. 60 с. URL: https://ivms.mil.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/diyi-v-umovah-nyzkyh-temperatur.pdf
34. Витримка та виживання на полі бою : підручник / Н. Б. Вербин та ін. Київ : Національний університет оборони України ім. Івана Черняховського, 2019. 188 с.
URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/ndc-pfv-2.pdf

Законодавча база

1. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text
2. Закон України «Про оборону України» від 06 грудня 1991 року № 1932-XII.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13 грудня 2022 року № 2834-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text
4. Закон України «Про основні засади державної політики національної пам'яті Українського народу» від 21 серпня 2025 року № 4579-IX.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4579-20#Text
5. Закон України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text
6. Закон України «Про Збройні Сили України» від 06 грудня 1991 року № 1935-XII.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text
7. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text
8. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text
9. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text
10. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21 жовтня 1993 року № 3543-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 липня 2024 року № 864 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року».
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/864-2024-%D0%BF#Text

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1443 «Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву».
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1443-2021-%D0%BF#Text

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2025 року № 478 «Про функціонування центрів підготовки громадян до національного спротиву».
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/478-2025-%D0%BF#Text

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2025 року № 1031 «Про внесення змін до Правил перетинання державного кордону громадянами України». https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1031-2025-%D0%BF#Text

15. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.06.2026 р. № 1002 «Про затвердження Типової програми навчальної дисципліни «Основи національного спротиву». https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-navchalnoi-dystsypliny-osnovy-natsionalnoho-sprotyvu

16. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2022 р. № 130 «Про затвердження Порядку визнання у вищій, фаховій передвищій та професійній освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти». https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-22#Text

17. Наказ Міністерства оборони України від 10 вересня 2025 року № 599 «Про затвердження Програми військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України на 2026-2030 роки».
URL: https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/pro-zatverdzhennya-programi-vijskovo-patriotichnogo-vihovannya-v-sistemi-ministerstva-oboroni-ukrayini-na-2026-2030-roki

Інтернет ресурси

1. Збройні Сили України. https://www.zsu.gov.ua/
2. Міністерство оборони України. https://mod.gov.ua/
3. Офіційний сайт Сил територіальної оборони Збройних Сил України. https://tro.mil.gov.ua/
4. Електронна військова бібліотека. https://www.ukrmilitary.com/p/military-library.html
5. Підготовка громадян України до протидії воєнним загрозам https://sprotyvg7.com.ua/
6. Українська платформа професійного розвитку «Prometheus» (Онлайн-курси). https://prometheus.org.ua/
7. Центр протидії дезінформації (ЦПД) при РНБО України. https://cpd.gov.ua/
8. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки (Spravdi). https://spravdi.org/
9. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. https://cip.gov.ua/ua/faqs
10. Центр національного спротиву України. https://sprotyv.org.ua/
11. Сервіс протимінної діяльності ДСНС. https://mine.dsns.gov.ua/